

Sri Lanka – best for blue

Af Uffe Gjøl Sørensen

Under en tre ugers Sri Lanka rundtur i januar blev en indlagt hvalsafari et af turens absolutte højdepunkter. Vælges rette tid og sted er den hyppigste sete art intet ringere end Blåhval. Det ser ud til, at Sri Lanka i øjeblikket rummer verdens nok bedste mulighed for at se den legendariske art.

Fra den lille havn ved Mirissa på sydkysten sejles ret ud fra land: Next stop Antarktis! Så langt kommer vi nu ikke, men det Indiske Ocean mærkes i de store dønninger. Her tæt på sydspidsen af Sri Lanka ligger kontinentalsoklen tæt på kysten. Der er hurtigt over 1 km vand under kølen, selvom vi ikke når længere ud end kysten stadig kan anes i disen. Trods lidt vind er det varmt og behageligt. Efter en god halv times sejlads kommer en flok Spinner Delfiner forbi og cirkler nogle gange omkring båden. Flot og underholdende, men stadig ikke det lovede storvildt. Efter 1½ times sejlads stiger endelig en gigantisk lodret dampøjle op af havet ret fremme: Blåst! Det bliver indvarslingen af over en times oplevelser af blåhvaler. Vi ser dem næsten hele tiden og har på ét tidspunkt op til 7 dyr omkring båden indenfor få hundrede meter. Da vi ind imellem også bemærker blåst på langt hold, er antallet af dyr sikkert højere endnu. Ofte ligger de to og to sammen. En tydelig størrelsesforskel indikerer, at det må være hunner med hver sin store unge.

Figur 1. En sandsynlig hun Blåhval (til højre) med sin seneste unge. Begge netop dykket ud og blåsten hænger stadig i luften.
Foto: Uffe Gjøl Sørensen ©.

Dyrene er aktivt fødesøgende og dykker regelmæssigt. De ligger stille og ventilerer nogle gange inden et nyt dyk. Hver gang de dukker op er billedet det klassiske: Først ses blåsten og kort tid efter kommer det øverste af hovedet og ryggen til syne. Derefter går der adskillige sekunder, hvor der blot ses ryg indtil den lille rygfinne dukker op. Når vi er tæt på er det ikke svært at se de karakteristiske melerede gråblå aftegninger på kroppen. Er det optakten til et nyt dyk krummer ryggen med den lille finne ekstra højt og i sekunderne efter vipper den flotte, ensfarvede hale op af vandet og dyret synker ned i dybet.

Figur 2. Den gråblåt melerede kropside og den beskedne rygfinne er gode karakterer for en Blåhval. Foto: Jørgen Bech ©.

Figur 3. Blåhvalen er eneste af de store bardehvaler af Balaenoptera-slægten, hvor halen kommer helt ud af vandet ved dyk. Foto: Jørgen Bech ©.

Vi hører dem ofte også, når de dykker ud og blåsten stiger op. Og da de er tættest på lugter vi dem endog: En ram hørm af industrihavn driver momentvist ind over båden!

Figur 4. Så kom den ikke tættere, men en ram hørm drev ind over båden... Foto: Jørgen Bech ©.

Forekomsten ved Sri Lanka er først blevet erkendt for alvor i de seneste år. Blåhvaler er dog regelmæssigt blevet set ved Maldiverne. Mon noget tilsvarende var tilfældet ved Sri Lanka? I april 2008 blev en forundersøgelse sat i gang. 22 dage sejlede projektet ud fra Mirissa og resultatet var overvældende: 22 gange blev der set Blåhval. Forståelsen af forekomsten er i øjeblikket den, at bestanden af blåhvalerne har et svømmetræk i den nordlige del af det Indiske Ocean. I december-januar bevæger hvalerne sig fra det Arabiske Hav til den Bengalske Bugt og i april sker returtrækket. Begge sæsoner kommer blåhvalerne tæt på sydkysten af Sri Lanka. Med lidt held kan man faktisk se Blåhval fra klippen på selve sydspidsen, Dondra Head.

Blåhvalerne i den nordlige del af det indiske ocean er beskrevet som en særlige underart, ssp. *indica*. Underarten har været omdiskuteret, men der er fornyet evidens for, at den nok er god nok. Rygfinnen – især på ungdyrene – er større end den rudimentære rygfinne, der f.eks. ses på blåhvalerne ved Island. Den nærmeste anden bestand af blåhvaler når farvandene omkring Madagaskar. Nye analyser har påvist

forskelle i lyd kommunikationen indenfor disse to bestande, hvilket tyder på, at der ikke finder væsentlig udveksling sted dem imellem.

Figur 5. Den Blåhval er en mere markant rygfinne og det er formodentligt et yngre dyr. Foto: Jørgen Bech ©.

Blåhvalen er (var) vidt udbredt i klodens oceaner men dens eventuelle opdeling i veladskilte bestande og den systematiske konsekvens heraf er langt fra afklaret. Dyrene ved Sri Lanka når ikke op i de størrelser, der kendes andre steder fra. Maksimal længden på 24 m er et pænt stykke fra rekorden for arten på 33 m. Det er muligt, at man ligefrem skal til at opdele den traditionelle Blåhval i to forskellige arter. Med en lidt morsom sproglig konstruktion bruger man i dag ofte betegnelsen Dværgblåhval (Pygmy Blue Whale) for bestandene af de mindre Blåhvaler i det Indiske Ocean og andre dele af oceanerne på den sydlige halvkugle. Tænk at kunne blive 24 m lang og blive kaldt en dværg. Verden er og bliver relativ.

Vi så ikke andre end de allerede omtalte to hvalarter. Men Kaskelot er regelmæssig og andre sete arter er Brydeshval, Dværgkaskelothval, Stribet Delfin, Øresvin og endnu ubestemte næbhvaler. De kommende år vil givetvis vise meget mere om hvilke arter, der kan ses hvornår.

En sjov detalje er, at man ofte ser hvalsugefisk *Remora australis* sidde på blåhvalerne (en ses også på figur 4).

Figur 6. To hvalsugefiske har hæftet sig på - en på hver sin halefinne. Foto: Jørgen Bech ©.

Vores hvalsafari blev organiseret af det lokale Jetwing Eco Holdidays (www.jetwingeco.com), der har haft en nøglerolle i at opdage forekomsten og nu gennemfører de velorganiserede sejlads fra Mirissa. På deres hjemmeside findes masser af supplerende materiale om blåhvalerne (og Sri Lankas fantastiske natur i øvrigt).

Alle vores fotos fra turen er tilgået en foto-database over blåhvaler ved Sri Lanka.

Medobservatører på hvalsafarier fra Mirissa d. 17/1 2010 var Jørgen Bech, Lene Smith og Jette Lyager. Rapport med alle observationer af pattedyr, fugle, krybdyr og nogle sommerfugle fra de tre uger på Sri Lanka kan hentes fra dette link: www.netfugl.dk/trip_reports/asia/SriLanka_2010_UGS.pdf

'Sri Lanka – best for blue' er det nye slogan for naturrejser til den eksotiske tropeø, der i forvejen byder på alt hvad hjertet kan begære af natur og kultur.

Uffe Gjørl Sørensen
Miljørådgiver

UGSørensen Consult
Overgaden Oven Vandet 68, 2
DK-1415 København K
Tel. (45) 32 57 42 10
E-mail uffe@ugsorensen.dk